

PRAWO BANKOWE

Zbigniew Ofiarski

SERIA AKADEMICKA

WYDANIE

6

PRAWO BANKOWE

Zbigniew Ofiarski

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

6

Stan prawny na 1 lipca 2021 r.

Recenzent

Dr hab. Marek Zdebel, prof. UŚ

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Kinga Zając

Opracowanie redakcyjne

Trzy kropki Joanna Maź

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8246-074-2

6. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Wprowadzenie	17
Rozdział pierwszy	
System bankowy w Polsce	21
1. Zagadnienia wprowadzające	21
2. System źródeł prawa bankowego	43
3. Rodzaje banków	68
4. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	84
Zalecana literatura uzupełniająca	126
Rozdział drugi	
Reglamentacja działalności banków	129
1. Zezwolenia na działalność bankową	129
2. Ustawowe warunki dotyczące tworzenia i funkcjonowania banków	164
Zalecana literatura uzupełniająca	175
Rozdział trzeci	
Formy zrzeszania oraz łączenia i współdziałania banków	177
1. Bankowe grupy kapitałowe	177
2. Grupy bankowe	181
3. Bankowe izby gospodarcze	184
4. Zrzeszenia banków	191
5. Łączenie i przejęcie banków	203
6. Inne formy współdziałania banków	208
Zalecana literatura uzupełniająca	214
Rozdział czwarty	
Czynności bankowe zastrzeżone dla banków	217
1. Pojęcie i rodzaje czynności bankowych	217
2. Prowadzenie rachunków bankowych	231

3. Rozliczenia pieniężne przeprowadzane za pośrednictwem banków.....	301
4. Udzielanie kredytów.....	332
5. Udzielanie i potwierdzanie gwarancji bankowych oraz otwieranie i potwierdzanie akredytyw.....	385
6. Emitowanie bankowych papierów wartościowych.....	405
7. Inne czynności zastrzeżone wyłącznie dla banków w odrębnych ustawach.....	413
8. Czynności zastrzeżone dla banków o specjalnym statusie.....	432
Zalecana literatura uzupełniająca.....	440

Rozdział piąty

Pozostałe czynności bankowe.....	443
1. Uwagi wprowadzające.....	443
2. Udzielanie pożyczek pieniężnych.....	444
3. Operacje czekowe i wekslowe oraz operacje, których przedmiotem są warranty.....	472
4. Świadczenie usług płatniczych oraz wydawanie pieniądza elektronicznego.....	477
5. Terminowe operacje finansowe.....	498
6. Nabywanie i zbywanie wierzytelności pieniężnych.....	504
7. Przechowywanie przedmiotów i papierów wartościowych oraz udostępnianie skrytek sejfowych.....	505
8. Wykonywanie określonych czynności obrotu dewizowego.....	507
9. Udzielanie i potwierdzanie poręczeń.....	516
10. Czynności zlecone związane z emisją papierów wartościowych.....	520
11. Pośrednictwo i doradztwo w zawieraniu umów lokaty strukturyzowanej.....	523
12. Pozostała działalność banków.....	531
13. Outsourcing.....	535
Zalecana literatura uzupełniająca.....	550

Rozdział szósty

Szczególne obowiązki i uprawnienia banków.....	553
1. Uwagi ogólne.....	553
2. Szczególne uprawnienia banków.....	557
3. Szczególne obowiązki banków.....	585
Zalecana literatura uzupełniająca.....	638

Rozdział siódmy

Zasady gospodarki finansowej banków.....	639
1. Fundusze własne banków.....	639
2. Standardy kapitałowe.....	652

3. Podatek od niektórych instytucji finansowych.....	656
4. Pozostałe aspekty gospodarki finansowej banków.....	660
5. Plany naprawy oraz wczesna interwencja, likwidacja i upadłość banków	679
Zalecana literatura uzupełniająca	701

Rozdział ósmy

Bankowy Fundusz Gwarancyjny	703
1. Istota Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	703
2. Struktura organizacyjna Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.....	709
3. Obowiązkowy system gwarantowania środków pieniężnych przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny	714
4. Przymusowa restrukturyzacja	738
5. Dobrowolna restrukturyzacja spółdzielczych kas oszczędnościowo- -kredytowych oraz banków.....	757
6. Wybrane aspekty gospodarki finansowej Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	761
Zalecana literatura uzupełniająca	779

Rozdział dziewiąty

Narodowy Bank Polski	781
1. Ustrojowa pozycja i funkcje Narodowego Banku Polskiego	781
2. Struktura organizacyjna Narodowego Banku Polskiego	790
3. Płaszczyzny aktywności Narodowego Banku Polskiego.....	802
3.1. Współdziałanie z organami państwa	802
3.2. Emisja znaków pieniężnych	811
3.3. Realizacja polityki pieniężnej	821
3.4. Prowadzenie rachunków bankowych.....	841
3.5. Działalność dewizowa banku centralnego	848
4. Podstawowe zasady gospodarki finansowej Narodowego Banku Polskiego	856
Zalecana literatura uzupełniająca	863

Rozdział dziesiąty

Nadzór bankowy	865
1. Uwagi wprowadzające	865
2. Organizacja nadzoru bankowego.....	867
3. Cele, zadania i tryb wykonywania nadzoru bankowego.....	885
4. Środki nadzoru bankowego	894
5. Nadzór nad oddziałami instytucji kredytowych.....	905
6. Istota i zakres nadzoru skonsolidowanego	913
7. Pozostałe regulacje nadzoru bankowego	921
8. Nadzór uzupełniający	936

9. Nadzór makroostrożnościowy	941
Zalecana literatura uzupełniająca	944
Bibliografia	945
Indeks podstawowych pojęć	975

WPROWADZENIE

Banki stanowią jeden z najistotniejszych elementów prawidłowo rozwijającej się gospodarki. Prawne podstawy funkcjonowania systemu bankowego tworzą obszerny i bardzo złożony zbiór aktów prawnych o różnej randze. Znajomość tych zagadnień coraz częściej stanowi standard wymagań stawianych absolwentom kierunków studiów takich jak: prawo, administracja, ekonomia, finanse i rachunkowość, zarządzanie, bezpieczeństwo narodowe, informatyka i ekonometria, stosunki międzynarodowe, przedsiębiorczość, rynki finansowe, bankowość oraz innych.

Dla celów dydaktycznych, jak również z uwagi na znaczenie problematyki w programach studiów, przede wszystkim prawniczych oraz administracyjnych, nastąpiło wyodrębnienie przedmiotu prawo bankowe lub nawet o szerszych granicach przedmiotowych – przedmiotu prawo rynku finansowego, natomiast w programach studiów ekonomicznych często uwzględniany jest przedmiot bankowość. Ze względu na obszerność regulacji prawnej i różnorodność problematyki trudno jest obecnie prawidłowo realizować zagadnienia prawa bankowego lub bankowości wyłącznie w ramach przedmiotu prawo finansowe albo finanse. Potrzeba poznania tych ważnych zagadnień uzasadnia wprowadzanie do programów studiów monograficznych specjalizacyjnych wykładów z prawa bankowego lub prawa rynku finansowego albo bankowości.

Współcześnie prawo bankowe jest bardzo dynamicznie rozwijającą się dziedziną prawa i jednocześnie ważnym elementem składowym prawa rynku finansowego. Różne zjawiska, w tym o charakterze kryzysowym, mają wpływ na postawę ustawodawcy, który dążąc do minimalizowania ryzyk związanych z funkcjonowaniem banków i rynku bankowego, a także jego otoczenia w postaci innych sektorów rynku finansowego (ubezpieczeniowego, kapitałowego, depozytowo-kredytowego, walutowego) podejmuje próby coraz głębszej ingerencji prawnej w mechanizm rynkowy. To szczególne zaufanie do onnipotencji prawa prowadzi do ilościowego wzrostu różnych regulacji prawnych odnoszących się do poszczególnych obszarów działalności bankowej lub parabankowej oraz okołobankowej. Postawę taką trudno zaakceptować, niemniej jednak ma ona określone konsekwencje w praktyce, zarówno dla podmiotów instytucjonalnych (banków, przedsiębiorstw pomocniczych usług bankowych, bankowych izb gospodarczych, parabanków, instytucji pożyczkowych, pośredników w wykonywaniu usług bankowych),

jak i dla ich kontrahentów. Wiedza o prawnych mechanizmach funkcjonowania banków i ich otoczenia instytucjonalnego staje się coraz bardziej niezbędna do zrozumienia skomplikowanych zjawisk i zdarzeń składających się na działalność bankową.

Niniejszy podręcznik, w zamierzeniu autora, jest próbą prezentacji wielowątkowej problematyki polskiego prawa bankowego i założeń systemu bankowego funkcjonującego w Polsce. Jest to szóste wydanie podręcznika. W stosunku do wydania piątego z 2017 r. zostało zaktualizowane i poszerzone o zagadnienia wynikające ze zmian legislacyjnych oraz o najnowszy dorobek judykatury i doktryny. W szczególności uwzględniono nowe rozwiązania prawne rozszerzające zakres działalności banków o usługi dotyczące pośrednictwa w zawieraniu umów lokaty strukturyzowanej i doradztwa w odniesieniu do takich lokat, a także prowadzenia rachunków VAT dla bankowych rachunków rozliczeniowych.

Zachowano, przyjętą w poprzednich wydaniach podręcznika, koncepcję możliwie szerokiego zakresu omawiania poszczególnych zagadnień, wychodzącą poza ramy podstawowych aktów prawnych polskiego prawa bankowego. W związku z tym przedstawiono nie tylko uregulowania zamieszczone w ustawie – Prawo bankowe oraz ustawie o Narodowym Banku Polskim, lecz także regulacje dotyczące funkcjonowania spółdzielczości bankowej, banków hipotecznych, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, kredytu konsumenckiego, kredytu hipotecznego przeznaczonego dla konsumentów, odwróconego kredytu hipotecznego, Banku Gospodarstwa Krajowego, nadzoru finansowego, a także innych problemów związanych z funkcjonowaniem systemu bankowego, np. dotyczących rekapitalizacji niektórych instytucji finansowych, udzielania wsparcia przez Skarb Państwa niektórym instytucjom finansowym, wykonywania usług płatniczych czy systemu pieniężnego, angażowania publicznych zasobów finansowych w różne formy pomocy państwa, dotyczącej spłaty kredytów dla przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych. Banki wchodzą w różne relacje z podmiotami instytucjonalnymi (sektora publicznego i sektora prywatnego) oraz z konsumentami. Wymaga to przedstawienia tej problematyki w możliwie szerokim ujęciu.

W podręczniku zaprezentowano również wybrane zagadnienia odnoszące się do podmiotów instytucjonalnych innych niż banki, ale realizujących niektóre czynności bankowe, np. uregulowane w ustawie o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Odniesiono się także do zmian obowiązującego ustawodawstwa, które zmierzają do uporządkowania i podniesienia poziomu bezpieczeństwa działalności instytucji pożyczkowych specjalizujących się w udzielaniu krótkoterminowych pożyczek pieniężnych dla osób fizycznych.

Zamiarem autora było ukazanie szerokiego obszaru regulacji prawnych systemu bankowego, wzajemnych relacji między poszczególnymi aktami prawnymi, stopniowego poszerzania tradycyjnej oferty banków na rynku, a także procesu tworzenia różnych instytucji prawnych wpływających na bardziej bezpieczne funkcjonowanie banków,

w tym również przy ewentualnym angażowaniu publicznych zasobów finansowych w procesy restrukturyzacji banków zagrożonych niewypłacalnością. Zwrócono także uwagę na rozwiązania prawne, których przyjęcie było determinowane w ostatnim okresie sytuacją pandemiczną COVID-19.

Podręcznik stanowi systematyczny wykład obowiązującego polskiego prawa bankowego, z uwzględnieniem dorobku orzecznictwa oraz doktryny i stałego wpływu standardów prawa unijnego na ewolucję i rozwój różnych instytucji prawa bankowego w Polsce. Zaprezentowano zarówno zagadnienia publicznego, jak i prywatnego prawa bankowego, podkreślając w ten sposób nie tylko złożony charakter tej problematyki, lecz także relacje zachodzące między poszczególnymi uregulowaniami. Po każdym rozdziale zamieszczono także zalecaną literaturę uzupełniającą, istotnie przybliżającą specyfikę różnych zagadnień, których szczegółowe omówienie nie byłoby możliwe ze względu na ograniczone ramy książki.

Praca ta jest adresowana przede wszystkim do studentów studiów prawniczych, administracyjnych, ekonomicznych i zarządzania. Może być również wykorzystywana przez studentów innych kierunków studiów oraz słuchaczy studiów podyplomowych, których programy uwzględniają zagadnienia z zakresu bankowości i prawa bankowego, a także przez każdego, kto z osobistych lub zawodowych względów jest zainteresowany coraz ważniejszą problematyką funkcjonowania banków i rynku bankowego.

Zdając sobie sprawę z tego, że nie ma doskonałych i pozbawionych wad podręczników, autor będzie wdzięczny za ewentualne spostrzeżenia, uwagi i propozycje, które z pewnością zostaną wykorzystane w kolejnych lub podobnych opracowaniach z zakresu prawa bankowego i bankowości.

W podręczniku uwzględniono stan prawny obowiązujący na dzień 1.07.2021 r.

Prof. dr hab. Zbigniew Ofiarski
Profesor Uniwersytetu Szczecińskiego

Rozdział pierwszy

SYSTEM BANKOWY W POLSCE

1. Zagadnienia wprowadzające

Tradycyjnie w polskiej doktrynie prawa finansowego przyjmowano, że system bankowy danego państwa to ogół banków funkcjonujących w danym czasie i na określonym terytorium, których zakres działalności jest uregulowany w przepisach prawa bankowego danego państwa¹. Biorąc jednak pod uwagę dynamiczny rozwój różnych form działalności bankowej oraz jej umiędzynarodowienie w Polsce, zwłaszcza od 1990 r., takie rozumienie systemu bankowego może okazać się już niewystarczające, ponieważ zbyt wąsko ujmuje funkcjonowanie banków. Współcześnie przyjmuje się szerokie rozumienie systemu bankowego, zaliczając do niego również instytucje zewnętrzne w postaci nadzoru finansowego oraz instytucje gwarantowania depozytów lub inwestycji², a także różne instytucje reprezentujące interesy banków i organizujące obieg informacji mających wpływ na bezpieczeństwo obrotu finansowego i identyfikację klientów banków, np. Krajową Izbę Rozliczeniową SA, Biuro Informacji Kredytowej SA, Biuro Informacji Gospodarczych SA³.

system bankowy

Klasyczna działalność bankowa często jest łączona z inną działalnością, np. ubezpieczeniową, maklerską, powierniczą, w zakresie świadczenia usług doradztwa finansowego, inwestycyjną na rynku kapitałowym, a ponadto wykracza ona poza obszar państwa polskiego. Banki nie są również jedynymi podmiotami podejmującymi działalność bankową (czynności bankowe w sze-

**działalność
bankowa**

¹ S. Bolland, *Wstęp do nauki finansów*, Warszawa 1986, s. 206; J. Harasimowicz, *Finanse i prawo finansowe*, Warszawa 1988, s. 199; N. Gajl, *Finanse i prawo finansowe*, Warszawa 1992, s. 375; W. Baka, *Kierunki umacniania systemu bankowego*, Pr. Bank. 1996/3, s. 73–81; A. Majchrzycka-Guzowska, *Finanse i prawo finansowe*, Warszawa 1997, s. 262; *Finanse publiczne i prawo finansowe*, t. II, red. E. Ruśkowski, Warszawa 2000, s. 340.

² M. Zaleska, *Charakterystyka systemu bankowego – uwarunkowania instytucjonalne* [w:] M. Zaleska, *Współczesna bankowość*, Warszawa 2007, s. 24.

³ M. Żukowski, *Instytucje tworzące infrastrukturę systemu bankowego* [w:] M. Zaleska, *Bankowość*, Warszawa 2013, s. 57.

rokiem ujęciu). Obok banków podejmują ją m.in. instytucje płatnicze, kantory walutowe, domy maklerskie, fundusze inwestycyjne, fundusze powiernicze, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, giełdy finansowe, instytucje pieniądza elektronicznego.

ogniwa systemu bankowego

W związku z tym można wyodrębnić różne ogniwa systemu bankowego, a termin ten powinien być rozumiany znacznie szerzej i obejmować nie tylko banki, lecz także inne podmioty wykonujące czynności bankowe w szerokim ujęciu, a także różne instytucje finansowe, których działalność i spełniane zadania mają minimalizować ryzyko związane z funkcjonowaniem podstawowego ogniwa systemu bankowego, tj. banków (do takich instytucji można zaliczyć np. BFG czy KNF).

sektor bankowy

W ujęciu normatywnym brak definicji pojęcia „system bankowy”, które od wielu lat jest jednak analizowane w doktrynie. Pojawiło się natomiast w znaczeniu normatywnym pojęcie „sektor bankowy”, którym posłużono się w ustawie o nadzorze uzupełniającym⁴. Zgodnie z przepisami tej ustawy sektor bankowy tworzą instytucje kredytowe, instytucje finansowe w rozumieniu ustawy – Prawo bankowe oraz przedsiębiorstwa pomocniczych usług bankowych w rozumieniu ustawy – Prawo bankowe. Odesłanie do przepisów ustawy – Prawo bankowe nie pozwala jeszcze na identyfikację cech instytucji finansowej, ponieważ ustawodawca w tym zakresie ponownie odsyła do przepisów unijnego rozporządzenia nr 575/2013. Według tego rozporządzenia instytucją finansową jest przedsiębiorstwo inne niż instytucja (tzn. instytucja kredytowa) i inne niż spółka holdingowa działająca wyłącznie w sektorze przemysłowym, którego podstawową działalnością jest nabywanie pakietów akcji lub wykonywanie jednego lub większej liczby rodzajów działalności wymienionych w pkt 2–12 i pkt 15 załącznika I do dyrektywy 2013/36/UE (np. udzielanie kredytów, leasing finansowy, pośrednictwo na rynku pieniężnym, emisja pieniądza elektronicznego). Instytucjami finansowymi są: firmy inwestycyjne, finansowe spółki holdingowe, finansowe spółki holdingowe o działalności mieszanej, inwestycyjne spółki holdingowe, instytucje płatnicze w rozumieniu dyrektywy nr 2015/2366/UE i spółki zarządzania aktywami. Pojęciem tym nie obejmuje się jednak ubezpieczeniowych spółek holdingowych i ubezpieczeniowych spółek holdingowych prowadzących działalność mieszaną zdefiniowanych w art. 212 ust. 1 lit. f i g dyrektywy 2009/138/WE. Przedsiębiorstwo pomocniczych usług bankowych według unijnego rozporządzenia nr 575/2013 to podmiot, którego główna działalność polega na posiadaniu majątku lub zarządzaniu nim, zarządzaniu usługami przetwarzania danych lub na wszelkiej innej podobnej działalności

⁴ Ustawa z 15.04.2005 r. o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami reasekuracji i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1413).

o charakterze pomocniczym w stosunku do głównej działalności co najmniej jednej instytucji kredytowej lub firmy inwestycyjnej.

W ustawie o nadzorze uzupełniającym wyodrębniono ponadto sektor ubezpieczeniowy, który tworzą zakłady ubezpieczeń, zakłady reasekuracji lub dominujący podmiot ubezpieczeniowy, określone w ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej⁵, a także sektor usług inwestycyjnych obejmujący firmy inwestycyjne (np. domy maklerskie, zagraniczne firmy inwestycyjne lub zagraniczne osoby prawne prowadzące w Polsce działalność maklerską).

sektor ubezpieczeniowy

sektor usług inwestycyjnych

Wymienione wyżej sektory: bankowy, ubezpieczeniowy oraz usług inwestycyjnych są elementami składowymi sektora finansowego.

sektor finansowy

Trudno jednak przyjąć założenie, według którego pojęcie „system bankowy” mogłoby być traktowane jako synonim pojęcia „sektor bankowy”. Konstrukcje tych pojęć opierają się bowiem na odmiennych kryteriach, chociaż pewną wspólną cechą jest to, że przy szerokim ujmowaniu pojęcia „system bankowy” i konfrontacji tego pojęcia z normatywnym ujęciem „sektora bankowego” zauważalne jest wychodzenie w każdym przypadku poza ramy tradycyjnej (podstawowej) działalności bankowej.

Wydaje się, że pozostawienie poza szeroko rozumianym systemem bankowym instytucji, które nie są bankami, ale prowadzona przez nie działalność ma charakter uzupełniający wobec banków – w szczególności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz kantorów walutowych – byłoby próbą zakwestionowania wieloaspektowości współczesnej działalności bankowej. Trafnie ocenia się, że współczesny rynek bankowy nie może być postrzegany jako przestrzeń, w której działalność prowadzą wyłącznie banki. Należą do niej również inne podmioty, wykonujące czynności bankowe, które w systemie prawnym zostały wyposażone w indywidualną nazwę⁶, np. domy maklerskie, fundusze inwestycyjne.

Charakterystyczne jest przy tym to, że w prawie bankowym ustawodawca wielokrotnie posługuje się pojęciem działalności bankowej, ale jej nie definiuje, jak również wprost nie wyznacza jej granic. Można ją wiązać zarówno z pojęciem banku, jak i czynności bankowych, ale nie oddaje to w pełni jej specyficznych cech. Działalność bankowa jest rodzajem działalności gospodarczej, definiowa-

⁵ Ustawa z 11.09.2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. z 2020 r. poz. 895 ze zm.).

⁶ L. Góral, *Rekonstrukcja pojęcia rynku bankowego na gruncie przepisów polskiego prawa bankowego i jego użyteczność w zakresie analizy regulacji prawnych normujących cel nadzoru nad tym rynkiem*, SPE 2014/XCII, s. 58.

nej w sposób ogólny w ustawie – Prawo przedsiębiorców. Według przepisów tej ustawy działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły. Do uznania określonej aktywności za działalność gospodarczą konieczne jest łączne spełnienie wyżej wymienionych przesłanek⁷. Podobnie, jak w stanie prawnym ukształtowanym przepisami poprzednio obowiązującej ustawy z 2.07.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej⁸, jest to podstawowa definicja dla całego systemu prawa, zarówno publicznego, jak i prywatnego⁹. Jeżeli jakikolwiek inny akt prawa (ustawa, rozporządzenie, a także akt prawa wewnętrznego danego podmiotu) odwołuje się do „działalności gospodarczej”, nie wskazując, że chodzi o szczególne (syngularne) znaczenie tego pojęcia, to należy uznać, iż akt ten odwołuje się do uniwersalnej (generalnej) definicji wynikającej z Prawa przedsiębiorców¹⁰.

Pojęcie działalności gospodarczej opiera się na trzech kryteriach: ekonomicznej klasyfikacji działalności, jej zarobkowych celach oraz wykonywaniu w sposób zorganizowany i ciągły¹¹. Każda z tych cech występuje również przy prowadzeniu działalności bankowej.

Należy podkreślić, że ustawa – Prawo przedsiębiorców nie wymienia ani szczegółowo nie reguluje różnych rodzajów działalności gospodarczej. Wprowadza jedynie zasady reglamentowania (koncesje lub zezwolenia) działalności gospodarczej wykonywanej w dziedzinach mających szczególne znaczenie ze względu na bezpieczeństwo państwa lub obywateli albo inny ważny interes publiczny. Wiele odrębnych tzw. ustaw sektorowych szczegółowo normuje zasady organizacji i wykonywania danego rodzaju działalności. Są to akty o charakterze *lex specialis* wobec przepisów ustawy – Prawo przedsiębiorców¹². Złożony charakter podejmowania i prowadzenia działalności bankowej wymaga również zastosowania odrębnych i bardziej szczegółowych regulacji. Jest to wyraz innego, przedmiotowego ujęcia działalności bankowej. Prawo bankowe w tym zakresie stanowi także akt prawny o charakterze *lex specialis* w stosunku do przepisów ustawy – Prawo przedsiębiorców, które znajdują również w odpowiednim zakresie zastosowanie do działalności bankowej. Nie jest przy tym konieczne, aby w prawie bankowym zastrzegano, że przepisy ustawy – Prawo przedsiębiorców

⁷ A.K. Kruszewski [w:] *Prawo przedsiębiorców. Komentarz*, red. A. Pietrzak, Warszawa 2019, art. 3, s. 58.

⁸ Dz.U. z 2017 r. poz. 2168 ze zm.

⁹ J. Lic, M. Łuc, *Definicje pojęć „działalność gospodarcza” i „przedsiębiorca” (potrzeba rewizji)*, PiP 2008/10, s. 59.

¹⁰ J. Furtas, *Działalność gospodarcza na gruncie podatku od towarów i usług oraz ustawy o swobodzie działalności gospodarczej*, „Doradztwo Podatkowe” 2012/10, s. 48.

¹¹ C. Kosikowski, *Prawo działalności gospodarczej. Komentarz*, Warszawa 2000, s. 11.

¹² C. Kosikowski, *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 32.

nej w sposób ogólny w ustawie – Prawo przedsiębiorców. Według przepisów tej ustawy działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły. Do uznania określonej aktywności za działalność gospodarczą konieczne jest łączne spełnienie wyżej wymienionych przesłanek⁷. Podobnie, jak w stanie prawnym ukształtowanym przepisami poprzednio obowiązującej ustawy z 2.07.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej⁸, jest to podstawowa definicja dla całego systemu prawa, zarówno publicznego, jak i prywatnego⁹. Jeżeli jakikolwiek inny akt prawa (ustawa, rozporządzenie, a także akt prawa wewnętrznego danego podmiotu) odwołuje się do „działalności gospodarczej”, nie wskazując, że chodzi o szczególne (syngularne) znaczenie tego pojęcia, to należy uznać, iż akt ten odwołuje się do uniwersalnej (generalnej) definicji wynikającej z Prawa przedsiębiorców¹⁰.

Pojęcie działalności gospodarczej opiera się na trzech kryteriach: ekonomicznej klasyfikacji działalności, jej zarobkowych celach oraz wykonywaniu w sposób zorganizowany i ciągły¹¹. Każda z tych cech występuje również przy prowadzeniu działalności bankowej.

Należy podkreślić, że ustawa – Prawo przedsiębiorców nie wymienia ani szczegółowo nie reguluje różnych rodzajów działalności gospodarczej. Wprowadza jedynie zasady reglamentowania (koncesje lub zezwolenia) działalności gospodarczej wykonywanej w dziedzinach mających szczególne znaczenie ze względu na bezpieczeństwo państwa lub obywateli albo inny ważny interes publiczny. Wiele odrębnych tzw. ustaw sektorowych szczegółowo normuje zasady organizacji i wykonywania danego rodzaju działalności. Są to akty o charakterze *lex specialis* wobec przepisów ustawy – Prawo przedsiębiorców¹². Złożony charakter podejmowania i prowadzenia działalności bankowej wymaga również zastosowania odrębnych i bardziej szczegółowych regulacji. Jest to wyraz innego, przedmiotowego ujęcia działalności bankowej. Prawo bankowe w tym zakresie stanowi także akt prawny o charakterze *lex specialis* w stosunku do przepisów ustawy – Prawo przedsiębiorców, które znajdują również w odpowiednim zakresie zastosowanie do działalności bankowej. Nie jest przy tym konieczne, aby w prawie bankowym zastrzegano, że przepisy ustawy – Prawo przedsiębiorców

⁷ A.K. Kruszewski [w:] *Prawo przedsiębiorców. Komentarz*, red. A. Pietrzak, Warszawa 2019, art. 3, s. 58.

⁸ Dz.U. z 2017 r. poz. 2168 ze zm.

⁹ J. Lic, M. Łuc, *Definicje pojęć „działalność gospodarcza” i „przedsiębiorca” (potrzeba rewizji)*, PiP 2008/10, s. 59.

¹⁰ J. Furtas, *Działalność gospodarcza na gruncie podatku od towarów i usług oraz ustawy o swobodzie działalności gospodarczej*, „Doradztwo Podatkowe” 2012/10, s. 48.

¹¹ C. Kosikowski, *Prawo działalności gospodarczej. Komentarz*, Warszawa 2000, s. 11.

¹² C. Kosikowski, *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 32.

Podręcznik zawiera systemowe ujęcie Prawa bankowego. Autor uwzględnia w nim zasady organizacji i funkcjonowania banków oraz innych instytucji finansowych (np. spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych) i pożyczkowych.

W szóstym wydaniu publikacji zaprezentowano regulacje prawne dotyczące:

- zezwolenia na działalność bankową oraz warunków dotyczących tworzenia i funkcjonowania banków,
- udzielania kredytów, gwarancji bankowych, pożyczek oraz poręczeń,
- istoty i zasad funkcjonowania Bankowego Funduszu Gwarancyjnego,
- funkcji i struktury organizacyjnej Narodowego Banku Polskiego,
- celów, zadań i trybu wykonywania nadzoru bankowego.

Książka przeznaczona jest dla studentów prawa, administracji, ekonomii i zarządzania. Może stanowić cenną pomoc dla prawników – adwokatów, radców prawnych, notariuszy, komorników i sędziów, jak również dla pracowników banków oraz innych instytucji finansowych.

Zbigniew Ofiarski – profesor doktor habilitowany nauk prawnych, profesor na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego; w swojej działalności naukowej łączy aspekty teoretyczne funkcjonowania banków z ich działalnością praktyczną, w tym również z uwzględnieniem różnych ryzyk rynkowych oraz skutków ekonomicznych w wymiarze indywidualnym i systemowym; sporządzał ekspertyzy prawne dla Związku Banków Polskich; autor ponad 550 publikacji z zakresu prawa bankowego i dewizowego, prawa finansów publicznych, prawa finansowego samorządu terytorialnego oraz prawa podatkowego.

LEXOTEKA
więcej niż podręcznik

Poszukaj pozostałych podręczników
dostępnych online

www.lexoteka.pl

9788382460742 W06P01

ISBN 978-83-8246-074-2

9 788382 460742

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 79 ZŁ (W TYM 5% VAT)